

A 180-200 m tszf-i magasságról É felé fokozatosan 280-300 m-ig emelkedő hátaik gerincvonalának É – D-i irányú lejtése átlagosan 2-3°. A domborzat tagoltsága élénk. Többnyire a közepes hajlásszögű (5-15°), lejtőpihenőkkel tagolt, talajerózióval sok helyen sújtott, ám mezőgazdaságilag még hasznosítható lejtők vannak túlsúlyban. Elsősorban a hátaik magasabb, tagoltabb É-i részein jellemzőek az eróziós, deráziós kisformák, a hátraharapódzó völgyfők ujszerűen elágazó mély bevágásai szakadékvölgyekkel, löszpáholyokkal, löszcirkuszokkal, üregek, fülkék, mélyutak tömegével.

Általában a dombhátaik központi sávjai a tetőszintek. Ezek viszonylag sík felszínűek, D-i oldalukon kiszélesednek, így mezőgazdaságilag hasznosíthatók. A magas É-i részek tetőszintjei azonban keskeny, zeg-zugos futású sávok, vagy izolált foltok, melyek inkább erdőgazdálkodásra alkalmasak. Kedvező domborzati adottság, hogy a hátaik K-Ny-i irányban lépcsős elrendezésűek. A lankásabb lejtőkkel határolt enyhén tagolt lépcsők pedig igen kedvező feltételeket nyújtanak a mezőgazdasági művelésre, útvonalvezetésre, települések és egyéb műszaki létesítmények számára. A völgyvállak a dombhátaik közti meridionális völgyek jellegzetes térszíni alakzatai. E völgyek további jellegzetességei a völgyi vízváltások, amelyek É-i és D-i kettős lefolyást eredményeznek.

A község az É-ÉNy – D-DK-i irányú Balatonföldvár – Andocsi meridionális hát déli részén, az Andocsi – patak (Sarok-patak) völgyoldalaira települt. A felszín-közeli rétegeket meghatározóan változó vastagságú, helyenként több tíz métert is meghaladó pleisztocén illetve holocén korú, erózióra érzékeny, felszínmozgásos jelenségek kialakulására hajlamos löszös összlet (kőzetliszt, homokos kőzetliszt, kőzetlisztes homok, kőzetlisztes agyag,...) építi fel, kivéve a vízfolyásmedrek holocén korú, laza szerkezetű, kis teherbírású öntésképződményeit (agyag, iszap, homok, kavics).

A völgyoldalokban helyenként, foltokban felszínre kerülnek idősebb korú, pleisztocén folyóvízi felső pannon korú agyagos, homokos üledékek is.

A terület általános földtani felépítéséből és morfológiájából következően felszínmozgásos jelenségek kialakulására leginkább hajlamos területrészek az erózió-érzékeny kőliszt változatokkal borított meredek völgy- és domboldalak (Kőrises – Berki -vízfolyás, Andocsi v. Sarok-patak meredek völgyoldala, eróziós vízmosások, mély bevágások, szakadékvölgyek, löszmélyutak). A kőzetlisztes összlet általános elterjedése miatt egyéb területek is potenciális lehetőséget adnak a mozgásos jelenségek kialakulására. Ezekben a területeken a nem megfelelően végzett emberi beavatkozások fokozhatják a felszínmozgásos hajlamot, adott esetben ki is válhatnak felszínmozgásos jelenségeket (pl. nagyobb méretű tereprendezés, bevágások létesítése, csapadékvíz-elvezetés megoldatlansága, stb.), ezért az építési tevékenység megkezdése előtt, már a terület felhasználás tervezésének fázisában javasolt az igénybevett környezet építésföldtani adottságainak figyelembe vétele.

A felszínmozgásból származó káros jelenségek kialakulásának lehetősége jelentősen csökkenthető a csapadékvíz elvezetés gondos tervezésével, a meglévő rendszerek folyamatos karbantartásával, valamint a vízfolyásmedrek területén a felszíni vizek akadálytalan és eróziómentes elvezetésének biztosításával.

A mélyebb fekvésű, magas talajvízállású vízfolyásmedri területeken a laza szerkezetű, kis teherbírású összletben (nagy szervesanyag-tartalmú rétegek is megjelenhetnek a fiatal mederüledékekben), mint teherviselő altalajon, a tervezett építmények létrehozásának szakszerű feltételeit, az építést megelőző geotechnikai vizsgálatok eredményei alapozhatják meg.

Földtani adottságok

A terület alapformái szerkezeti mozgásokkal pannóniai homok- és agyagüledékből alakultak ki. Mivel az alaphegység tömbjei ÉNy – DK-i és erre merőleges szerkezeti vonalak mentén lépcsőzetesen süllyedtek le, a pannóniai üledékek vastagsága is DK felé 200-700 m között váltakozik. Az említett homok és agyag csak a hátaik peremein, lejtők aljában bukkan a felszínre, másutt néhány méter vastag murvás folyóvízi homok és 10-20 m vastag lösztakaró fedí. A talajvíz a magasabb löszháton 20-40, az alacsonyabb szinteken 6-10 m mélyen helyezkedik el. A pannóniai üledékekben 100-300 m között több szintben tárolódnak rétegvizek.

Éghajlat

Mérsékelt meleg, mérsékelt nedves éghajlatú kistáj.

Évente 2000 óra napsütés valószínű, ebből 800 óra nyáron, 190-200 óra télen. Az évi közepes hőmérséklet 10, 2 °C, a tenyészidőszaké 16,8-17,2 °C. A 10 °C napi középhőmérsékletet meghaladó időszak hossza 189-191 nap. Ez az időtartam április 13. és október 19. közé esik. A fagymentes időszak 198 nap körüli. Az évi csapadékösszeg 700-720 mm körül van, melyből a vegetációs időszak alatt mintegy 400-450 mm eső esik. A hótakarós napok átlagos száma évi 35-38, az átlagos maximális hóvastagság 28-30 cm.

Az ariditási index 0,98 - 1,00.

A leggyakoribb szélirányok a Ny-i és az É-i szektorban vannak, jelentős a DNy-i szél gyakorisága is. Az átlagos szélesebbesség 3 m/s, a dombtetőkön kevéssel ezen érték felett.

Az éghajlat egyaránt kedvez a hőigényes és a hosszú tenyészidejű szántóföldi és kertészeti kultúráknak.

Vízrajz

A Nyugat – Külső- Somogy kistáj É-i fele a Keleti-Bozótton vagy Pogányvölgyi-vízfolyáson (44 km, 251 km²), a Balatonboglári-határárkon (16 km, 59 km²), a Tetves-árkon (25 km, 44 km²) és a

Nagymetszésen (18 km, 88 km²) át a Balatonhoz, a D-i rész az Andocsi-patakon (18 km, 38 km²) és a Kőrises-vízen (17 km, 39 km²) a Koppány-patakhoz, illetve a Vargabonyi-árkon (18 km, 86 km²) és a Vérgamási-árkon (21 km, 49 km²) át a Deseda-patak közvetítésével a Kaposba folyik le.

A felsorolt kis vízfolyások forrásai ritkán száradnak ki, vízhozamuk jó. A településeken áthaladó szakaszaik általában gyengén szennyezettek.

A terület öt halastava közül a második legnagyobb az andocsi tározó felszíne (40 ha). A 17 különböző állóvíz együtt 256 ha felszínű.

A rétegvizek mennyisége szerény, 0, 5-0, 75 l/s körül becsülik. Emiatt, bár elég nagy az artézi kutak száma, az általuk termelt vízhozam mérsékelt, általában csak 150 l/p. Mélységük meghaladja a 100 m-t.

Talajok

Döntően a löszös üledékeken kialakult különböző erdőtalajok a jellemzőek. Az agyagbemosódásos barna

erdőtalajok részaránya 20%. A többségében löszön képződött változatok vályog mechanikai összetételűek, vízgazdálkodásukra a közepes vízvezető és jó víztartó képesség a jellemző, termőképesség szerinti besorolásuk VI. Zömmel lejtőkön fordulnak elő, ezért erodáltságuk helyenként jelentős, sőt esetenként már földes és köves kopárok. Erdősültségük mintegy 40 %, említésre méltó még a gyümölcsösök, szőlők részaránya (együtt 15 %). Az alacsonyabb térszínek löszös üledékein főként barnaföldek képződtek. Területi részarányuk 54 %, ezzel a kistáj uralkodó talajtípusát képviselik. Fizikai és vízgazdálkodási tulajdonságaik az agyagbemosódásos barna erdőtalajéhoz közel állók, termékenységük a kisebb kilúgozottság következtében kedvezőbb, az V. talajminőségi kategóriába tartoznak. Szántóként mindegy 60

%-uk hasznosított, a magasabb, nagyobb eróziós potenciálúak erdővel borítottak.

A még lankásabb térszínek csernozjomtalajok felé átmenetet képviselő – szintén löszös üledékeken kialakult – erdőtalaj típusa a csernozjom barna erdőtalaj. A másik két erdőtalaj típustól nagyobb szervesanyag-tartalmával és kilúgozottsága mértékének további mérséklődésével különbözik. Termékenységi besorolása a barnaföldekével megegyező (V.), de erdősültsége jóval kisebb mértékű (10%). Túlnyomórészt szántó fedi, de jelentős a szőlőterületek részaránya is (15%).

Kis területeken mészlepedékes csernozjom, csernozjom jellegű homok, réti csernozjom, a völgyekben réti, illetve síkláp talajok is előfordulnak. Együttes területük is csupán az összterület 7%-a, ezért gazdasági jelentőségük nem meghatározó.

Növényzet

A Somogyi flórajárásba (Somogyicum) sorolódó kistáj jellegzetesebb potenciális erdőtársulásai a Magyarországon csak néhány helyen előforduló ezüsthársas tölgyesek (*Tilio argenteae-Quercetum petraeae-cerris*), a gyertyános kocsánytalan tölgyesek (*Quercus petraea-Carpinetum praeillyricum*), tölgy-kőris-szil ligeterdők (*Quercus-Ulmetum praeillyricum*), valamint a patak menti égeresek (*Carici elongatae-Alnetum*).

A terület jellegzetesebb lágyszárú fajai a festő pipitér (*Anthemis tinctoria*), a magas hölgymál (*Hieracium bauhini*), a bíboros kosbor (*Orchis purpurea*), a sugaras zsoltina (*Serratula radiata*), az árlevelű len (*Linum tenuifolium*), stb.

Az erdőművelésbe vont területeket vegyes korú, kemény- és lágylombos, valamint kisebb foltokban fenyőerdők borítják.

A mezőgazdasági termesztés elterjedtebb haszonnövényei a búza (20-30 q/ha), az ősziárpa (20-30 q/ha), a kukorica (30-45 q/ha), és

a káposzta (70-250 q/ha). A kertészeti kultúrák közül az őszibarack a legjelentősebb (25-50 q/ha).

Tájtípológiai összegzés, tájtörténet

A kistáj D-i része, melyhez Andocs települése is tartozik, eróziós-deráziós völgyekkel tagolt, viszonylag nagyobb tszf-i magasságokat elérő dombosság. Itt a lejtőlöszös dombhátak gerincein agyagbemosódásos, lejjebb barna erdőtalajok alakultak ki. A magasabb dombvonulatok gyertyános tölgyes és az alacsonyabb szintek cseres tölgyes erdeiből viszonylag sok megmaradt (35-40 %), így jelentős a természetközeli, bár ember által kezelt, mégis az eredeti honos vegetáció elemeit tartalmazó kultúrtáj aránya. A többi területet erdősávokkal, mezsgyéekkel tagolt szántók (közel 60 %), és elszórtan, de a tájra igen jellemzően megjelent szőlők-gyümölcsösök (15%) foglalták el.

A domboságot tagoló völgyekben magas talajvízű öntéstalajokat és lecsapolt síklápokat találunk, amelyek ma az ökológiai hálózat szerves részét képező, ártéri ligetekkel tagolt rétek és legelők, kisebb részben szántóföldek.

Területhasznosítás a Nyugat-Külső-Somogy kistáján	%	Terület (hektár)
1. belterület	5, 1	3600
2. szántó	57, 2	40000
3. kert	3, 1	2200
4. szőlő	5, 2	3600
5. rét, legelő	1, 2	800
6. erdő	26, 0	18390
7. vízfelszín	0, 1	10
8. ártér, elhagyott terület, bányaterület	2, 0	1400
9. a fentiekből védett terület	0, 2	130

A tájhasználat értékelése, a település fejlesztési lehetőségei

Andocs külterületeinek terület-felhasználásában a mezőgazdasági területek a meghatározóak. A hagyományos tájhasználatnak az idők során bekövetkezett kevés változása megmutatta, hogy ez a használat a természeti adottságokhoz legjobban illeszkedő racionális tájhasználat.

Az andocsi táj képe a jellemző mezőgazdasági használat ellenére egyáltalán nem egyhangú, ami a művelési ágak változatosságának és a tájhasználatnak a természeti értékekhez való alkalmazkodásnak köszönhető. A tájszerkezetben a mezőgazdaság a jövőben is kiemelkedő jelentőségű marad, ennek érdekében a településrendezés eszközeivel is támogatni kell az árutermelő mezőgazdasági termelést, az arra épülő feldolgozóipart, valamint a termőföldek minőségi és mennyiségi védelmét. A szabályozással is ösztönözni kell a mezőgazdasági árutermeléssel foglalkozó családi és üzemi méretű vállalkozások működését és fejlődési lehetőségeit.

Jelentős erdősültség jellemzi a külterületet, mely elsősorban a domborzati adottságokból következik. A nagyméretű szántó művelési ágú táblák egy része hagyományosan mezsgyékkel tagolt, melyek kialakítása és fenntartása megtartandó szokás.

Nagyobb, összefüggő gyep, illetve nádas területek a vízfolyások mentén, illetve a meredek domboldalakon találhatók.

Kertes terület a három egykori zártkert területén alakult ki, illetve van kialakulóban. Ezek beépítettsége még nem zavaró, mindenképpen meg kell akadályozni a lakófunkció széles körű elterjedését, mert ezen területek lakóterületté nem fejleszthetők.

Külterületen a legtöbb épületet az egykori zártkertek mellett a tradicionális mezőgazdasági majorokban találjuk. A majorok a nagyüzemi gazdálkodás központjai, esetenként lakófunkció is megtalálható bennük.

A település fejlesztésében nagy szerep jut a turizmusnak, ezen belül elsősorban:

- a kerékpáros
- a gyalogos természetjáró
- a zárándok-turizmusnak.

Ezek fejlesztésének legfontosabb iránya a megfelelő infrastruktúra (utak, pihenő- és szálláshelyek) kialakítása. Fontos szerep juthat az ökoturizmusnak is.

II/3 A településszerkezet fejlesztését alátámasztó munkarészek:

A kialakult településszerkezet továbbfejlesztése

A Testület által megfogalmazott fejlesztési elképzelések és a tervezők vizsgálatainak értékelése után a településszerkezet fejlesztésében ki kell emelni néhány fontos elvet, melyek alapvetően meghatározzák a terv javaslatait:

- az új lakóterületeken belül szükséges a zöldfelületek kijelölése,
- összefüggő településközpont vegyes területek kerüljön kijelölésre a Petőfi Sándor utca – Ady Endre utca – Rákóczi Ferenc utca találkozásánál (Szabadság tér), magába foglalva a jelenlegi kultúrház és posta, iskola, templom és rendház épületegyüttesét, az ABC, az étterem, valamint a Községháza környékét, bővítve a volt varroda épületének területével.
- a lakóterületek "falusias", illetve "kertvárosias" besorolásúak legyenek,
- A községet K-i irányban elkerülő országos elkerülő út, valamint a regionális kerékpárút helyének biztosítását meg kell oldani.

- A Petőfi Sándor utca É-i folytatásában tervezett új lakóterületek, valamint a Németsűrű-pusztában található ingatlanok feltárásához szükséges új utat kell alakítani.
- A szennyvízcsatorna hálózatot és a szennyvíztisztítót ki kell alakítani.
- az optimális tájhasználat érdekében a mezőgazdasági területek differenciált besorolása szükséges (általános mezőgazdasági területek, kertes mezőgazdasági területek, korlátozott funkciójú mezőgazdasági területek)
- az művi és régészeti értékvédelemnek érvényt kell szerezni.

A szerkezet egyes elemeinek fejlesztése

Vegyes területek és az intézményellátás fejlesztése

Településközpont vegyes területek tervezettek a Községháza közelében, települési igazgatási létesítmények számára 2,0 szintterület-sűrűséggel,

Vegyes területfelhasználási kategóriába sorolt óvoda és orvosi rendelő, rendőrség környéke különálló tömböt képez, 1,0 szintterület-sűrűséggel.

A lakóterületek besorolása és a fejlesztési területek kijelölése

A falu területe "falusias" jellegű lakóterületbe sorolt, 0,5 szintterület-sűrűséggel.

A Rákóczi utca Szabadság tér és Sarok-patak közötti szakasza "kertvárosi" lakóterület, megengedett legnagyobb szintterület-sűrűsége 0,6 lehet.

Fejlesztési területek:

A Petőfi Sándor utca É-i folytatásában kialakuló tömb fejlesztése falusias lakó övezetben 0,5 szintterület-sűrűséggel,

A Szabadság utca egyoldali beépítésű, ezen utca másik oldalának kertvárosi lakóterületi hasznosítása 0,6 szintterület-sűrűséggel,

A Bajcsy-Zsilinszky utca egyoldali beépítésű, ezen utca másik oldalának kertvárosi lakóterületi hasznosítása 0,6 szintterület-sűrűséggel,

Tervezett gazdasági területek

A Balaton törvény előírásai következtében Andocs területén önálló, összefüggő kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területek nem alakíthatók ki. A tervezett kisebb telephelyek számára, a belterületen a lakófunkciót nem zavaró létesítményeknek lehet helyet biztosítani.

Mezőgazdasági üzemi gazdasági terület 0,8 szintterület-sűrűséggel a meglévő mezőgazdasági majorok területein. Mivel a majorok beépítettségének mértéke már most jóval meghaladja az OTÉK által mezőgazdasági területen engedélyezett 3 %-ot, és mivel kívánatos, hogy az üzemközpontok a már kivett területeken továbbiakban is fejleszthetők legyenek a meglévő infrastruktúra kihasználásával, indokolt beépítésre nem szánt területből beépítésre szánt területté való átminősítésük. Ezen területeken a növénytermesztés, az állattenyésztés és az ezekkel kapcsolatos terméfeldolgozás és -tárolás építményei helyezhetők el. Elhelyezhető továbbá szolgálati lakás is.

A település különleges területei

A különleges területekbe azok a területek tartoznak, amelyek felhasználásuk, vagy rajtuk elhelyezendő építmények különlegessége miatt (helyhez kötöttek, jelentős hatást gyakorolnak környezetükre vagy a környezetük megengedett külső

hatásaitól is védelmet igényelnek) eltérnek az egyéb területfelhasználási kategóriába sorolt területektől.

A különleges terület fejlesztése az alábbiak szerint:

- idegenforgalmi szabadidő, sport terület (Ks) 0,2 szintterület sűrűséggel,
- temető terület (Kt) 0,2 szintterület-sűrűséggel,
- kastély (Kk) területe 0,3 szintterület-sűrűséggel,
- szennyvíztisztító (KSz) kialakítása.

Közlekedési javaslat

- A községnek az országos közúthálózatba tartozó 6505. sz. Kaposvár – Szántód, a 6514. sz. Andocs – Látrány, 6522. sz. Andocs – Nágocs, 65311. sz. Andocs-Nagytoldi-pusztá, 65132. sz. Andocs – Németsűrű-pusztá közötti utak, valamint település újtjai közlekedési területnek minősülnek.
- A település belső úthálózata a jelenlegi telekstruktúrához viszonyítva kielégítő, megfelelő sűrűségű, állaga általában javításra szorul, illetve a szilárd burkolat kiépítésére vár (Táncsics Mihály utca, Szabadság utca).
- Az intézményekhez kapcsolódó parkolók az igényeket csak minimálisan elégítik ki.
- A biztonságos gyalogos közlekedést biztosító gyalogjárdát ki kell alakítani a Táncsics Mihály, az Árpád, a Szabadság utcákban, meglévőket pedig több helyen szélesíteni szükséges, a burkolatuk felújításra szorul.
- Ívkorrekciókkal kell biztonságosabbá tenni az Ady Endre, a Petőfi Sándor, valamint a Rákóczi utcák balesetveszélyes szakaszait.
- A községhez tartozó Nagytoldi-pusztán halad át a Kaposvár – Siófok másodrendű vasútvonal. A megálló, illetve a vasútvonal műszaki felújítása elengedhetetlen.
- A település területén hosszútávon ki kell építeni az Andocsot a környező településekkel összekötő regionális kerékpárutat, valamint a belterületi adottságok miatt jelenleg rendkívül balesetveszélyes ívviszonyok miatt, a községet K-i irányban elkerülő országos elkerülő út nyomvonalát ki kell jelölni, melynek szükséges a helybiztosítása.
- A Petőfi utca folytatásában tervezett lakóutcának a meglévő hálózathoz kell illeszkednie.